

IAV

INSTITUT ALENY VITÁSKOVÉ z. s.

Ochrana a podpora základních lidských práv a svobod

Alena Vitásková nositelka státního vyznamenání prezidenta republiky

---

Kdo ponese vinu?

Přicházející energetická chudoba, ztráta energetické bezpečnosti. Kde budeme hledat viníka, abychom se vyvinili z vlastní neschopnosti?

- **Za nedostatek zemního plynu není vinen Putin**
- **Za špatnou energetickou politiku ČR není vinen nějaký úředník z EK, či dokonce EU**

Vinu nutno vidět v každém z nás, že jsme tiše přihlíželi, anebo nám to bylo jedno, že naše politické struktury přistupují na podivnou hru energetické politiky, přestože v mnoha směrech to bylo v rozporu s našim veřejným zájmem, v rozporu s Listinou práv a svobod, s Ústavou.

Institut Aleny Vitáskové z.s. (IAV) ochrana lidských práv a svobod se doslova topí ve stížnostech na růst cen energií, údajné nedodržování smluv obchodníků. Jelikož nelze na všechny stížnosti odpovídat (z kapacitních důvodů IAV) zodpovíme opakující se otázky.

Mám zafixovanou cenu dodávky elektřiny a plynu u svého obchodníka na tři roky. Nyní mi mění smlouvu, nebo ji dokonce ruší. Energetický regulační úřad (ERÚ) se ochranou spotřebitelů zabývá, nebo nezabývá? Co mám dělat?

Značná část obchodníků nemá svůj nákup energií dlouhodobě cenově zafixován, a tudíž jen těžce mohou vybalancovat tento rozdíl cen při prodeji svým klientům, kterým fixaci cen dali do smlouvy. Prudký růst cen energií povede k rozsáhlému bankrotu těchto firem – jejich insolvenční. Budou nakupovat energie draž, než je za fixovanou cenu mají prodávat. Tento trend žádná z firem nemůže ustát. Budou chtít odstoupit od smluv, budou smlouvy rušit, nebudou schopni dodávky zajistit. Část spotřebitelů tak bude muset buďto souhlasit se změnou smlouvy, tj. prudkým navýšením cen, nebo přejít k jiným obchodníkům. Ale ani jiný obchodník

jim nenabídne ceny původní. Pokud jejich dodavatel nebude vůbec schopen dostát svým závazkům z důvodu insolvence, budou nuceni přejít k jinému dodavateli energie, nebo spadnou dle zákona do rukou vyšší instance, tj. firem, které převezmou dodávky těchto energií. Pak mají ještě malou časovou lhůtu, aby se rozhodli, zda u tohoto dodavatele zůstanou, či si v této přechodné době budou hledat nového dodavatele se kterým smlouvu na dodávku uzavřou.

Jak jsem v těchto dnech četla, **tak se ERÚ rozzlobil a dokonce sdělil**, že obchodníky, kteří nechtějí dodržet dosavadní smlouvy se zákazníky, nebo tyto smlouvy porušují bude snad pokutovat až do výše 5 mil. Kč, jak umožňuje zákon.

Rozzlobení členů Rady ERÚ považuji za oprávněné, ale zcela neúčinné. Pravděpodobně nejsou seznámeni s tristní situací na evropském trhu s energiemi. Dát pokutu krachující firmě je k ničemu, jen se urychlí její pád. ERÚ měl činit kroky podstatně dříve, protože jako instituce musel vědět, co vše se na nás v důsledku evropské energetické politiky řítí. Na energetickou chudobu jsem jako tehdejší předsedkyně ERÚ upozorňovala před více než šesti lety, a to dokonce i v televizních pořadech. Politici tomu asi nevěřili. Nyní je ERÚ skutečně bezzubé a impotentní něco v této věci udělat. Mohli by například nastavit maximální ceny energií pro domácnosti, ale je to velký zásah do regulace a musí být k tomu nejen osobní statečnost členů Rady ERÚ, ale i částečná politická podpora. Ovšem v tak prudkém růstu cen to bude velmi složité nastavit a pak prosadit.

Vyšší instance nebo obchodníci, kteří budou přebírat spotřebitele od krachujících obchodníků, nemusí ani nemohou dodržovat ceny, které měl klient nasmlouvat u svého původního dodavatele. Cena tak vzroste dle mého odhadu nejméně o 60 procent v elektřině, u plynu to bude podstatně více. To je ta lepší varianta, pokud skutečně tyto energie budou mít. Ta horší varianta je, že ani vyšší instance nemá možnost dodávat to, co na trhu není.

Otázkou zůstává, čeho bude méně – elektřiny nebo plynu? Obávám se, že v důsledku špatné politiky, nastavenými pravidly, unbandlingem, liberalizací trhu s elektřinou a plynem, to bude mít negativní dopad na oba energetické zdroje.

Zemní plyn s celou sítí podzemních zásobníků bude mít dle výše uvedeného problém. Kapacity podzemních zásobníků, které dříve v České republice pokrývaly asi z jedné třetiny potřebu zemního plynu

jsou naplněny jen částečně a nejsou připraveny na zimní období. Virtuální zásobníky přece nemohou pokrýt dodávky, když tak pouze virtuálně. Vysvětlíte pak kotelně na zemní plyn, že má topit na virtuální plyn. Kromě několika málo zemí EU nejsou uzavřeny dlouhodobé kontrakty na dodávky zemního plynu. Krátkodobé kontrakty, nebo obchody na burze nemohou zajistit bezpečnou dodávku zemního plynu. Je nereálné, aby se rozšířily stávající kontrakty bez dopadu do cen. Pokud se bude zemní plyn zajišťovat nad stávající kontrakty, tj. dodatečně, tak pochopitelně to bude za jinou cenu – bude drahý.

Unbandling rozbil dobře fungující systémy a nenahradil je ničím, naopak silně poškodil energetický sektor. Nelze investovat do zdrojů bez dotací, nelze investovat do přepravy, když investor nesmí tyto přepravní cesty využívat a musí je dát k dispozici ostatním obchodníkům, kteří si kapacity podle legislativy (která se pravidelně mění) nakupují.

Modlit se, aby nebyla v zimě zima je slabá útěcha pro občany a firmy, na které tato katastrofa dopadá a teprve v plné síle dopadne. A to nejen cenou, ale i nedostatkem.

Nikdo nesejme odpovědnost politiků, kteří se podíleli a podílejí na destrukci energetiky, špatné legislativě a nefunkčnosti institucí, které za to odpovídají. Jsou to oni, kteří pracují v rozporu s veřejným zájmem, tudíž protiústavně. Jsou to oni, kteří se nemohou skrýt za kolektivní imunitu a budeme je muset začít vést k odpovědnosti. Pevně věřím, že nová vláda zahájí kroky k nápravě.

Ing. Alena Vitásková – předsedkyně IAV
Institut Aleny Vitáskové z. s.
Praha 10. 10. 2021